

Uwagi do projektu nowelizacji ustawy o ETS

Projekt powinien uwzględniać partycypację społeczną

Wydatkowanie środków w nadchodzącym, czwartym okresie rozliczeniowym EU ETS nie było przedmiotem żadnych konsultacji publicznych, pomimo że łącznie z kilku mechanizmów w ramach tego systemu Polska może otrzymać w latach 2021-2030 ponad 100 mld zł.¹ Mimo że środki te stanowią dochód budżetu państwa, krajowe „konsultacje” dotyczące zasad funkcjonowania EU ETS w kolejnej dekadzie toczyły się dotychczas wyłącznie za zamkniętymi drzwiami, w gronie rządowym².

Niestety, nie inaczej jest w przypadku przedstawionego do konsultacji projektu ustawy³, zgodnie z którym o tym, na co będą przeznaczane przysługujące Polsce środki w ramach nowego Funduszu Modernizacyjnego, ma w praktyce decydować Rada Konsultacyjna Funduszu Modernizacyjnego, składająca się z przedstawicieli wybranych ministerstw⁴. Oznacza to, że proces decyzyjny dotyczący wydatkowania publicznych pieniędzy z Funduszu będzie skrajnie upolityczniony.

W związku z powyższym, w opinii ClientEarth, **w skład powoływanej na mocy ustawy Rady Konsultacyjnej powinni wchodzić także przedstawiciele organizacji społecznych** (ekologicznych oraz branżowych), a także przedstawiciele samorządu terytorialnego – przynajmniej z głosem doradczym. Jest to rozwiązanie sprawdzone w praktyce w przypadku wydatkowania innych funduszy, gdzie mamy do czynienia z elementami unijnymi, w szczególności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Kontrola społeczna w tym zakresie jest uzasadniona przede wszystkim ze względu na szerokie spektrum możliwości wydatkowania środków z Funduszu i jednocześnie jego ograniczony budżet.

¹ Zob. <https://www.documents.clientearth.org/library/download-info/reforma-eu-ets-jak-nie-zmarnowac-kolejnej-szansy-na-dekarbonizacje-polskiej-gospodarki/>

² Zob. zwłaszcza: <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/dokument-system-eu-ets-po-2020-r-rekomendacje.html>

³ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12335901>

⁴ Zob. proponowany, nowy art. 50d ust. 2-3 ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

Przykładowe formy wydatkowania środków z Funduszu zostały zawarte w ubiegłorocznym raporcie ClientEarth, Zajdler Energy Lawyers & Consultants oraz Aurora Energy Research:
<https://www.documents.clientearth.org/library/download-info/reforma-eu-ets-jak-nie-zmarnowac-kolejnej-szansy-na-dekarbonizacje-polskiej-gospodarki/>

Projekt nie spełnia wymogów Konwencji z Aarhus

Zaniepokojenie budzi także propozycja dodania ust. 5 do art. 19 ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, zgodnie z którym do umów zawieranych przez Rzeczpospolitą Polską z państwem uprawnionym (lub upoważnionym przez to państwo podmiotem) dotyczących międzynarodowego obrotu jednostkami Kioto nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej („ustawa dip”) oraz ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko („ustawa ooś”).

Takie generalne i generyczne wyłączenie wszystkich dokumentów danego rodzaju ze stosowania ustawy dip i ustawy ooś nie znajduje uzasadnienia na gruncie Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzonej w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r. („Konwencja z Aarhus”) oraz Dyrektywy 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG („Dyrektywa 2003/4”).

Przepisy Konwencji z Aarhus (art. 4), Dyrektywy 2003/4 (art. 3) oraz transponującej ją ustawy ooś (art. 8) przyznają społeczeństwu prawo żądania i otrzymywania informacji dotyczących środowiska.

Zgodnie z przepisami wskazanych powyżej aktów prawnych – tj. art. 2 ust. 3 lit. b Konwencji z Aarhus, art. 2 ust. 1 lit. b i c Dyrektywy 2003/4, art. 9 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy ooś – informacje o środowisku stanowią, między innymi, informacje dotyczące emisji (w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska) oraz środki (takie jak środki administracyjne, polityki, przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej, plany, programy oraz porozumienia w sprawie ochrony środowiska, a także działań wpływających lub mogących wpłynąć na elementy środowiska). Umowy międzynarodowe dotyczące międzynarodowego obrotu jednostkami Kioto bez wątplenia zaliczają się do informacji o środowisku, zarówno jako informacje dotyczące emisji, jak i informacje dotyczące środków, tj. porozumień w sprawie ochrony środowiska oraz działań wpływających lub mogących wpłynąć na elementy środowiska. Jako takie zatem umowy te podlegają ujawnieniu społeczeństwu.

Jednocześnie wszystkie wymienione powyżej akty prawne precyzyjnie i enumeratywnie wskazują wyjątki od obowiązku udostępniania informacji.

Zgodnie z uzasadnieniem projektu nowelizacji „celem przedmiotowej nowelizacji jest zabezpieczenie umów sprzedaży jednostek przyznanej emisji przed wglądem osób nieuprawnionych. Możliwość udostępniania ww. umów w trybie ustawy dip i w trybie ustawy ooś spowoduje, że Skarb Państwa straci kontrolę nad tym kto, w jaki sposób i w jakim celu wykorzystuje informacje w nich zawarte. Może to doprowadzić do niewłaściwego ich wykorzystania, co narazi Skarb Państwa na potencjalne kary i utratę

wiarygodności na arenie międzynarodowej. Konsekwencją mogą być trudności w prowadzeniu negocjacji oraz zawieraniu innych umów o charakterze międzynarodowym”.

Wskazany w uzasadnieniu nowelizacji cel nie znajduje się na ustawowej liście wyjątków od obowiązku udostępniania informacji, sprecyzowanej w art. 16 ustawy ooś. Zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 7 odmowa udostępnienia informacji może nastąpić ze względu na ochronę informacji o wartości handlowej, w tym danych technologicznych, dostarczonych przez osoby trzecie i objętych tajemnicą przedsiębiorstwa, jeżeli osoby te złożyły wniosek o wyłączenie tych informacji z udostępniania, zawierający szczegółowe uzasadnienie dotyczące możliwości pogorszenia ich pozycji konkurencyjnej. Dla uznania, że wyjątek ten w danym wypadku wystąpił, konieczne jest spełnienie kilku przesłanek: a) informacje muszą mieć nie tylko wartość handlową, ale muszą też być objęte tajemnicą przedsiębiorstwa; b) ich ujawnienie mogłoby pogorszyć pozycję konkurencyjną osoby je przekazującej; c) przekazujący złożył uzasadniony wniosek o nieudostępnianie informacji. Przede wszystkim jednak przez „osoby trzecie” rozumie się jakiegokolwiek osoby inne niż organ.

Ustawa ooś zezwala także na odmowę udostępnienia informacji ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa (art. 16 ust. 1 pkt 8). Ustawa pozwala na utajnianie tych informacji dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa w każdym przypadku, bez konieczności wykazywania owego potencjalnego negatywnego wpływu. W tym zakresie ustawa jest więc niezgodna z dyrektywą 2003/4 i konwencją. Zalecić tu więc należy zastosowanie dyrektywy z pierwszeństwem przed niezgodnym z nią przepisem polskim (zasada pierwszeństwa prawa unijnego), a więc odmawianie udostępniania informacji tylko wówczas, gdy ujawnienie informacji rzeczywiście mogłoby naruszyć bezpieczeństwo państwa.

Co jednak fundamentalne, władze publiczne mogłyby ewentualnie odmówić udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie **jedynie po rozważeniu interesu publicznego przemawiającego za udostępnieniem informacji w konkretnym przypadku**, jeżeli udostępnienie tych informacji może naruszyć jeden z wymienionych wyjątków. Oznacza to, że władze publiczne każdorazowo muszą ocenić wniosek o udzielenie informacji o środowisku i zbalansować sprzeczne interesy.

Podstawy do odmowy udostępnienia informacji należy interpretować zawężająco, przy uwzględnieniu publicznego interesu ujawnienia informacji w konkretnym przypadku. W każdym przypadku publiczny interes ujawnienia informacji jest porównywany z interesem dyktującym odmowę ich udostępnienia. Ponadto, Państwa Członkowskie nie mogą na mocy art. 4 ust. 2 lit. a), d), f), g) i h) Dyrektywy 2003/4 zdecydować o odmowie udostępnienia informacji, jeśli dotyczą one emisji do środowiska.

Zaproponowane zatem w nowoprojektowanym ust. 5 art. 19 ustawy o systemie zarządzania emisjami wyłączenie stosowania ustawy dip oraz ustawy ooś wobec całej kategorii aktów prawnych (tj. międzynarodowych umów dotyczących obrotu jednostkami Kioto) i uniemożliwienie składania wniosków o udostępnienie wskazanych umów, stanowiących informacje o środowisku, **stoi z jawnej sprzeczności z przepisami Konwencji z Aarhus, Dyrektywy 2003/4 oraz implementującej jej ustawy ooś. W związku z powyższym, ust. 5 art. 19 powinien zostać wykreślony.**

Ewa Dąbrowska

Lawyer

+48 22 307 01 90

edabrowska@clientearth.org

www.clientearth.org

Wojciech Kukuła

Senior Lawyer

+48 22 307 21 02

wkukula@clientearth.org

www.clientearth.org

Brussels

60 Rue du Trône (3ème étage)
Box 11, Ixelles, 1050 Bruxelles
Belgique

Berlin

Albrechtstraße 22
10117 Berlin
Germany

Warsaw

ul. Mokotowska 33/35
00-560 Warszawa
Polska

Beijing

1950 Sunflower Tower
No. 37 Maizidianjie
Chaoyang District
Beijing 100026
China

London

Fieldworks
274 Richmond Road
Martello St. Entrance
E8 3QW
United Kingdom

Madrid

García de Paredes
76 duplicado
1º Dcha
28010 Madrid
Spain